

ПСИХОЛОГІЧНІ РОЗРІЗНЕННЯ КОГНІТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ ЗА ГЕНДЕРНИМИ СТЕРЕОТИПАМИ

Будь-яка діяльність висуває високі вимоги до індивідуальних особливостей когнітивної сфери кожної особистості – її здібностей, можливостей усвідомлення, систематизації та обробки інформації, а також особливих форм орієнтувальної діяльності. Досліджуючи властивості когнітивної діяльності людини, в психології мають на увазі особливості індивідуальних відмінностей пам'яті, співвідношення різних і взаємодоповнюючих видів і форм розумової діяльності, мислення та уваги. Саме ці процеси дозволяють людині отримувати знання з оточуючого середовища та в результаті орієнтуватися в постійно мінливих обставинах без виникнення труднощів.

Розрізнення між чоловіками і жінками проявляються практично в усіх сферах життя. Особливо це стосується психічної діяльності кожного з них, на основі чого здійснюється пізнання та відображення дійсності. Це, в свою чергу обумовлює виникнення певних психічних станів, формування знань, переконань, навичок і умінь, придбання життєвого досвіду. Відповідно до цього, можна сказати, що когнітивні процеси як для чоловіків, так і для жінок виступають в якості первинних регуляторів поведінки кожного з них і безпосередньо впливають на рівень їх соціалізації.

Статеву диференціацію вивчалась багатьма психологами в усіх аспектах процесів пізнання, але однозначні результати в деяких сферах не були отримані. Дослідженням психологічних розрізень у властивостях уваги займалися Г. Гейманс, І.А. Сергєєва, М. С. Єгорова, Н. Ф. Шляхта, М. К. Босий та Л. Н. Гендерним відмінностям у процесах запам'ятовування приділяли увагу Я. І. Петров, Е. Маккобі і К. Жаклін, Ю. Л. Ханін, Дж. Холл. Розрізнення у рівні інтелектуальних здібностей та власне мисленневої діяльності досліджували Х. Елліс, Л. Холлінгворт, Я. І. Михайлова, А. І. Канатов, М. Гарифулін і Е. Р. Пеетс, В. П. Багрунов, І. С. Кон, Р. К. Малінаукас, М. Д. Александрова.

Так, у жінок було виявлено переважання у довільній увазі, у вибірковості, стійкості та обсязі уваги. Жінки краще запам'ятовують візуальний матеріал і слуховий, також у них краще розвинута смислова пам'ять і пам'ять на імена та словесні асоціації. Чоловіки вирізняються вищим рівнем практичного та образного мислення.

Відповідно до цього, можна зробити висновок, що чоловіки більш схильні до конкретно-практичного мислення, логічного і осмисленого відтворення інформації., у них більш розвинене аналітико-синтетичне мислення, а також

для них характерна конструктивність теоретичних і практичних навичок, жінкам, у свою чергу, властиве наочно-образне мислення, висока здатність до запам'ятовування та збереження інформації в умовах перешкод, також їм властива стійка зосередженість уваги та легкість її переключення с одного об'єкту на інший без втрати продуктивності.

Індивідуальні властивості пізнавальної діяльності людини зумовлюються не лише статевою приналежністю, а й віковим розвитком, особливостями професійної діяльності та виховання.

Визначені в психології закономірності психічного варіювання складають теоретико-методологічну і емпіричну базу психодіагностики, загальної психології, диференційної психофізіології, психології особистості і індивідуальності, а також психотерапії та психогенетики.

Список літератури

1. Анастаси А. Дифференциальная психология. – М.: Апрель Пресс, 2001.
2. Бендас Т. В. Гендерная психология: Учебное пособие. СПб.: Питер, 2007. – 431 с.
3. Ильин Е. П. Дифференциальная психофизиология мужчины и женщины. СПб.: Питер, 2007. – 544 с.

*Науковий керівник: Каряка І.В.,
канд. психол. наук, доцент*

УДК 316.642.4:159.9 (043.2)

Токар К.С.

Національний авіаційний університет, Київ

ПРОЯВИ ВОЛЬОВОЇ ПОВЕДІНКИ В РІЗНИХ СОЦІАЛЬНИХ ГРУПАХ ТА СИТУАЦІЯХ

Проблема визначення сутності поняття «воля людини» залишається відкритою на сьогоднішній день. Серед вчених немає однозначної думки щодо механізму цього явища. Сеченов І. у праці «Рефлекси головного мозку» стверджував, що вольова поведінка людини зумовлена зовнішніми факторами і підпорядковуються діяльності головного мозку [1, с. 11-13]. Павлов І. зазначав, що підставою для виникнення довільних дій людини є внутрішні зусилля, зокрема діяльність кори великого мозку: «...весь механізм вольового руху є умовний, процес, який підпорядковується всім законам вищої нервової діяльності...» [2]. Деякі вчені вважали, що воля – це емоція (Вундт В., Рібо Т.), наслідок розумової діяльності людини (Мейман Е., Мюнстерберг Г.), першооснова всіх психічних процесів (Шопенгауер А., Гартман Е.) [3, с. 6]. Узгодженою є позиція вчених стосовно залежності волі людини не лише від власних прагнень, але і від соціального оточення.